

oriešok

zima 2010

Milé děti,

podíváte-li se někdy do severních končin Aljašky, Kanady nebo Grónska, potkáte Eskymáky, kteří sami sebe nazývají slůvkem „inuit“ což znamená člověk.

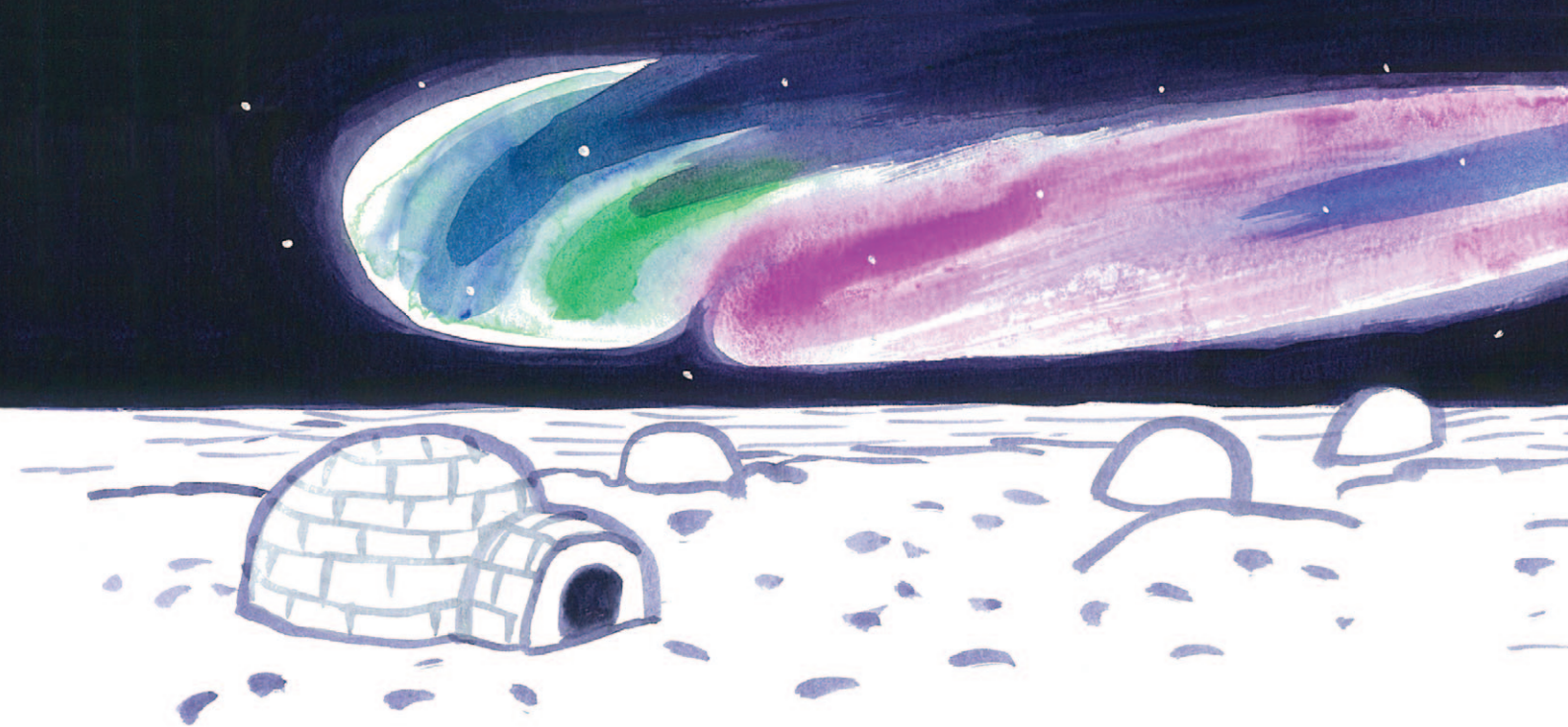
Proč se tihle lidé-inuité před 12 000 lety rozhodli žít v tak nehostinném koutě světa? Nevíme, ale oni se za tu dobu dokázali dokonale přizpůsobit.

Naučili se sledovat migrující zvířata, která byla jejich potravou. Lovili tuleně, lososy, velryby, polární medvědy a lišky. Protože se stále stěhovali, bydleli v provizorních obydlích, buď ve stanech z kůže, nebo ve sněhovém iglú, které správný Eskymák postaví za 20 minut.

Kůže zvířat vydělávali tak, že je vykousávali vlastníma zuby. Nemuseli chodit k zubaři. Zuby byly zdravé a stále jim dorůstaly, prací se zase ubrušovaly. Z kůže šili stany, kožichy, kalhoty, ponožky, boty a čepice. V zimě nosili oblečení ve dvou vrstvách, ta spodní byla otočená chlupem k tělu. V létě stačila jen jedna vrstva.

Eskymáci si museli pomáhat, a proto žili ve skupinách, vždy několik rodin dohromady. Rodiče svoje děti netrestali, a ony zase nikdy nebyly rozmazlené. I jiné děti by možná byly moc hodné v nepřestávajících mrazech a vichru, který nepolevuje. Nepotřebovali žádné speciální zákony, řídili se jedním heslem: „Všichni musí pomáhat druhým.“ Když to nebudou dělat, dozajista umrznou. A přeci, když se nějaký nehodný člověk našel, vyřizovali si s ním účty pěstním soubojem „muže proti muži“.

Přejeme vám krásné Vánoce a v novém roce 2011 jenom to nejlepší.

KINGVINA

V snehovom iglu bola ráno ešte tma. No mamička vstala, zažala olejovú lampu, nad ňu zavesila kotol s vodou a dala do neho variť posledný kus mäsa. Malý Kinguina vyskočil z teplej kožušiny a pozdravil mamičku. Súčasne sa zobudila aj jeho setra. Deti si obliekli teplý hebký sobí kožuštek srstou dnu a naň si obliekli druhý kožuštek srstou von. Na nohy si obuli teplé tulenie **čížmičky**.

Mamička nakrájala uvarené mäso a položila ho na drevenú misu. Keď sa vrátil otecko zvonku, dala sa rodina do jedla. Deti jedli s veľkou chuťou, až im **masť** stekala po tváričkách. Utierali si ju **spakruky** a potom si pekne oblízali prsty. Tak to robievali všetci Eskymáci. Kinguina a Orula sa napríklad nikdy neumývali, v tuhom mraze to ani v iglu nebolo možné, hoci tam sa teplota pohybovala tesne nad nulou.

Po jedle otecko zobral harpúnu a sane. Vybral sa na lov tuleňov spoločne so všetkými mužmi z eskymáckej osady. Muži boli teplo oblečení v kožušinách a s krikom bežali k zamrznutému moru. S **brechotom** ich sprevádzali psi. Kol dokola nebolo vidieť nič, len sneh a ľad, ľad a sneh...

- brechot – štěkot
- čížmičky – botičky
- masť – omastek
- neskoro – pozdě
- poludnie – poledne
- robil – dělal
- rozprávky – pohádky
- sa minuli – se spotřebovaly
- sa vybrala – vydala se
- spakruky – ledabyle, povrchně
- stará mama – babička
- zapchala – zacpala

A JEHO PRIATELIA

Deti z celej osady povyliezali z iglu. Najprv sa sánkovali na sánkach z ľadu, potom sa hrali s loptou. Keď sa Kinguina a Orula vrátili do iglu, bolo tam príjemné teplo. **Stará mama** a mamička sedeli u kahana s vysokým plameňom a zašivali šaty z kožušín. Teplý vzduch **robil** na streche iglu malé otvory a tak mamička poslala Orulu, aby ich **zapchala**. Orula si zobrala veľký kostený nôž, odrezala vonku kus snehu, vyliezla na strechu a všetky diery zapchala. Nastalo **poludnie** a deti boli hladné. Mamička so starou mamou boli smutné – dali by im jesť, ale otec sa z lovu nevrátil. Ak by lovci nič neulovili, bol by v snehových chalúpkach hlad. Kinguina si radšej zobral luk a šípy a išiel sa hrať von. Strieľal na snehuliaka, až ho celého dopichal. Kinguina vedel veľmi dobre strieľať. Podvečer sa vrátili lovci a doniesli dva tučné tulene. Spravidlo ich rozdelili a vo všetkých chalúpkach sa najedli.

Uložili sa k spánku a staré mamičky v každej iglu rozprávali pekné **rozprávky**, dokiaľ všetci nezaspali.

Druhý deň bola fujavica. Lovci nemohli ísť na lov. Fujavica trvala tri dni, nikto z iglu nevychádzal, ba i psi ležali v prístupovej chodbe. Zásoby mäsa **sa minuli** a zasa nebolo čo jesť.

Keď fujavica prestala, vyrazili lovci na lov. Ale tulene boli schované a lovci nič neulovili. Stáli s harpúnami pri tuleních dierach, ale tuleni nevychádzali. V osade bol hlad. Piaty deň Kinguina videl už len zelené kruhy pred očami. V tom ale dostal nápad. Vrátil sa do iglu, prisadol k babičke a začal jej čosi šepkať do ucha. Babička vstala, zobrala sánky, nôž na krájanie snehu a udice. Potom **sa** s Kinguinom **vybrala** na cestu. Išli dlho. Museli si na noc postaviť iglu a prenocovať. Ráno hladní a premrznutí pokračovali v ceste, až na poludnie dorazili k jazeru. Babička vysekala do ľadu dieru a začala loviť ryby. Po chvíľke chytila lososa, ktorého hneď s Kinguinom zjedli a pokračovali v lovení rýb. Do večera chytili tridsať veľkých lososov. Babička znovu postavila iglu a išli spať. Už im nebola taká zima, pretože boli najedení. Ráno pokračovali v love. Keď mali plné sánky rýb, vybrali sa naspäť do osady. Domov dorazili **neskoro** večer. Keď Eskymáci videli, koľko rýb babička s Kinguinom priviezli, veľmi sa zaradovali. Urobili spoločnú hostinu vo veľkej sieni. Tak zachránil Kinguina a stará mama celú osadu pred smrťou od hladu.

Po dlhých zimných dňoch sa začalo vracieť svetlo. Akoby niekde v diaľke vychádzalo slnko. Deti pozorovali svetlý pruh na oblohe a vedeli, že jar sa vracia.

DODO a PEPA

Slovensko-český a česko-slovenský seriál

Píše a kreslí Zuzana Štancelová

